СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 103. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 4-го травня, 1937. VOL. XLV. No. 103. Jersey City, N. J., Tuesday, May 4, 1937. THREE CENTS

КАМПАНІЯ ЗА ЗМЕНШЕННЯ ВИДАТКІВ НА ДОПОМОГУ

ВАШИНҐТОН. — У конґресі виступали сенатори й конґресмени за ще дальше зменшення видатків на допомогу безробітним, ніж це пропонує президент Рузвелт. Конґресмен Вудром з Вірджінії й сенатор Бирнс із Савт Каролайни стоять за такі радикальні зниження.

Вони пропонують, щоб видатки на допомогу в фіскальнім році 1938 зменшити не на 1,500 міліонів, як це пропонує президент Рузвелт, але аж на 1,000 міліонів долярів.

Сенатор Бирнс апелює в цій справі до краю за посередництвом радія.

Вудром заповів, що предложить відповідний плян у комітеті для видатків.

ЗАПОВІДАЮТЬ КОМПРОМІС У СУДОВІЙ СПРАВІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Логен, що належить до прихильників президента Рузвелта, виступив із заявою, що прихильники пляну президента Рузвелта щодо реформи суду готові на компроміс у цій справі.

Тимчасом вороги проєкту вели в конґресі далі гостру кампанію проти проєкту. Підносять тепер закиди, що того роду реформа противиться конституції.

СУД ПРО ЗАКОННІСТЬ УГОДИ З СОВЄТАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Найвищий суд Злучених Держав признав, що американський уряд мав право заключувати з большевицьким урядом Росії угоду та признавати цей уряд.

До вирішення цієї справи прийшло підчас вирішування питання, чи Злучені Держави є управнені позивати за $25,438, здепонованих в одному американському банку Петроградськими Металевими Робітнями, котрі потім большевицький уряд націоналізував. Суд признав таке право урядові Злучених Держав.

ПОВІНЬ У МІЗУРІ.

ЧАРЛСТОН (Мізурі). — Води в ріці Огайо підносяться знову. Уряд побоюється, що стан вод досягне висоти 47 до 48 стіп понад нормальний рівень, та радить населенню в багатьох міневостях здовж ріки покидати низько положені місця.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК ФІЛЬМОВИХ ТЕХНІКІВ.

ГОЛІВУД (Каліфорнія). — У 19 найбільших фільмових студіях застрайкували фільмові техніки. На страйк вийшло разом коло 6,000 людей. Під усіми студіями ходять пікети.

Не зважаючи на страйк, фільмові студії удержують рух при помочі скебів. Актори теж не вийшли на страйк. Пікети дозволяють їм переходити до студій без клопоту.

СТРАЙК ГОТЕЛЕВОЇ СЛУЖБИ.

САН ФРАНСІСКО. — У 16 багацьких готелях цього міста застрайкувала готелева обслуга. Юнія каже, що страйк був успішний на 100%. У готелях нема горячої води, їжі, напитків, ні обслуги. Страйк діткнув коло 6,000 готелевих гостей.

Готелеві власники вже встановили комітет для переговорів з юнією.

БОРОТЬБА ЧЕРЕЗ СТРАЙК У ЛЕҐІСЛЯТУРІ.

МОНТРЕАЛЬ. — У провінціональній леґіслятурі Квібеку прийшло до горячої дебати над страйком автомобільних робітників в Ошаві. Провінціональний премієр хвалив премієра Онтаріо, Гепберна, за його становище супроти Комітету для Промислової Організації. Опозиція, до котрої прилучилися деякі прихильники уряду, критикувала виступи Гепберна проти провідників автомобільної юнії як безправні.

ПРЕЗИДЕНТ ВИТАЄ РОБІТНИЧУ ЮНІЮ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Президент Рузвелт вислав телеграму з „горячими особистими побажаннями" на річну конвенцію кравецької жіночої юнії, котра почалася тут в понеділок при участі 7,000 делеґатів.

Предсідник юнії в своїй промові заповів, що непорозуміння між Комітетом для Промислової Орґанізації й Федерацією Праці покінчиться угодою. Делеґати оплескували Комітет для Промислової Орґанізації.

РОЗКРИВАЮТЬ ВИКИДАННЯ РОБІТНИКІВ ЗА ЮНІЙНІ СИМПАТІЇ.

ВАШИНҐТОН. — На переслуханню перед субкомітетом Ла Фолета ставали як свідки робітники з копалень угля в повіті Гарлен, у стейті Кентокі, з зізнаннями, що, не зважаючи на те, що кожному робітникові закон дозволяє належати до юнії, власники копалень викидають робітників, як тільки довідаються про їх симпатії до юнії.

ПРОГРАМА
XIX. ЗВИЧАЙНОЇ ГОЛОВНОЇ КОНВЕНЦІЇ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЯКА ВІДБУДЕТЬСЯ

в Hotel Washington

Pennsylvania Ave., Opposite the United States Treasury, Washington, D. C.

ПОЧИНАЮЧИ ВІД 10-го ТРАВНЯ (MAY) 1937 РОКУ.

Того дня, а саме 10-го травня, точно в годині 9-тій рано розпічнуться в готелі Вашінґтон конвенційні наради, на які мають явитися всі Делеґати й Делеґатки. Порядок нарад буде такий:

1. Відкриття конвенції головним предсідником У. Н. Союзу.
2. Звідомлення Верифікаційної Комісії.
3. Вибір голови конвенції, двох заступників і двох секретарів.
4. Вибір отсих комісій:
   - а) Комісія зажалень і просьб з 5-ох членів.
   - б) Комісія Виборча з сімох членів.
   - в) Комісія Пресова з трьох членів.
5. Звідомлення головних урядників У. Н. Союзу в такім порядку:
   - Звіт головного предсідника.
   - Звіт заступника головного предсідника.
   - Звіт заступниці головного предсідника.
   - Звіт головного рекордового секретаря.
   - Звіт гол. фінанс. секретаря-касієра.
   - Звіт з адміністрації органу У. Н. Союзу „Свободи".
   - Звіт шефа редакції „Свободи".
   - Звіт головної контрольної комісії.
   - Звіт головних радних У. Н. Союзу.
6. Дискусія над звітами.
7. Звідомлення Статутової Комісії.
8. Назначення висоти бондів і платні Головного Уряду.
9. Вибір Головного Уряду.
10. Справа органу У. Н. Союзу „Свобода".
11. Звідомлення комісії зажалень і просьб; дискусія і ухвали.
12. Внесення і ухвали для добра організації.
13. Закриття конвенції.

ЗА ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ:

Микола Мурашко, голов. предсідник — Дмитро Галичин, гол. рек. секретар
Володимир Малевич, заст. голов. предсідника — Роман Слободян, гол. фін. секретар-касієр

„СПІШУ ДО ТЕБЕ, МОЄ СЕРДЕНЬКО".

Князь Віндзор не тратив багато часу і як тільки пані Симпсон дістала остаточний документ, що вона розведена зі своїм попереднім чоловіком, він швидко спакував свої пакунки й експресом пігнав в обійми своєї коханої. В той час, як ціла британська імперія приготовляється до коронації Юрія Шестого, князь Віндзор приготовляється до вінчання з панею Симпсон.

ҐУБЕРНАТОР ПРОТИ ПЕНСІОНУВАННЯ РОБІТНИКІВ У 55 РОЦІ.

Ґубернатор нюйоркського стейту, Лімен, заветував ухвалений стейтовою леґіслятурою закон, на основі, котрого кожний робітник стейтового уряду має піти на пенсію по досягненню 65-го року життя.

УРЯД СПИСУЄ „НЕБЕЗПЕЧНІ ШКОЛИ".

Федеральна Адміністрація Публичних Робіт оглянула шкільні будинки в краю й знайшла, що 1,178 шкільних будинків є небезпечні для дітвори, що в них учиться. Їх направа коштуватиме 177 міліонів 546 тисяч долярів.

БОЛЬШЕВИКИ ВІДКРИВАЮТЬ ЛАТИНУ.

У совєтській офіційній „Правді" поміщена стаття про те, що необхідно ввести наново латинську мову в середніх школах. Мотиви такі: в російській мові є багато латинських слів; книжки з зоольогії, медицини та ботаніки не можна читати без знання латини; хто знає латину, той легше вчиться європейські мови. Все це знали вже давно у царській Росії!

„КОЛЮМБОВЕ ЯЙЦЕ" ЗНАЛИ ВЖЕ 26 ЛІТ ПЕРЕД УРОДИНАМИ КОЛЮМБА.

Відома історія з „Колюмбовим яйцем", що її подав у 1565 р. італійський письменник Бенцоні, не є, як виявилось, помислом самого Колюмба. В р. 1446, в якому уродився Колюмб, помер славний архітект і різбар Ф. Брунелеші, творець перспективи в малярстві та конструктор прегарної копули на фльорентійській катедрі. В 1420 р., коли будували ту копулу, повстали гарячі спори між архітектами. Брунелеші представив свій проєкт, не долучуючи плянів. У дискусії хтось поставив йому закид, що без плянів не може бути й мови про будову. Тоді Брунелеші заявив, що той буде надаватись до виконання плянів, хто зуміє поставити яйце сторчма. Коли ніхто не міг утяти такої штуки, Брунелеші поставив яйце в той спосіб, як кільканацять літ пізніше Колюмб. Було це 26 літ перед уродинами Колюмба.

ПОЛЬСЬКЕ КУПЕЦТВО НА ВОЛИНІ ОРГАНІЗУЄТЬСЯ.

В Луцьку відбувся недавно зїзд Союзу польських купців з цілої Волині. Був це перший зїзд по 10-літній перерві. На цей зїзд приїхало багато делеґатів з волинських міст і містечок. Головною темою нарад зїзду було „скріплення і поширення християнської торговлі на Волині". Головна акція скермована проти жидів. Покликаний на зїзді комітет має скликати в осени конґрес польського і християнського купецтва. По містах і містечках Волині ростуть як гриби по дощі нові польські становища, які під покришкою протижидівської боротьби намагаються скріпити свої впливи по українських містечках і селах.

НАПАД НА ЖИДІВСЬКУ РОДИНУ.

В Карлові, пов. Снятин, в ночі напали невідомі справники на дім торговця збіжжям Мойша Куґлера. Напасники нічого не заграбили, бо втекли, сполошені криком домашніх. Втікаючи, застрілили Куглера і його жінку Ету.

ПРИЧИНИ САМОГУБСТВА АДВОКАТА Д-РА В. ЛЕВИЦЬКОГО.

Траґедія в Рогатині, яка скінчилася самовбивчою смертю д-ра В. Левицького, скоїлась на тлі подружних непорозумінь. Покійний, старший уже, 50-літній мужчина мав майже на половину молодшу жінку, якій закидав подружню невірність. Траґічного дня пані Левицька, побоюючись схвильованого сваркою чоловіка, вибігла з дому. За нею вибіг д-р Левицький і стрілив двічі з револьверу. До матері підбігла мала донечка, якій ранена веліла піти подивитись, що робить батько. 15-літнього сина Левицьких не було в дома. Важко ранений дав першу поміч лікар д-р Мельник, відтак чого відвезли її до лічниці у Станиславові. Покійний застрілив себе негайно після стрілів до жінки. В Рогатині перебував д-р Левицький усього 2 місяці. Був він співробітником гетьманського „Хліборобського Шляху" та великим звеличником бувшого гетьмана Скоропадського.

СТРІЛ ГАЄВОГО.

До лічниці у Львові перевезли 27-літнього Гаврила Затуринського з Жовкви, постріляного з револьверу в плечі гаєвим Маріяном Старостяським. Гаєвий оправдується, мовляв, Затуринський крав дерево в лісі, що є власністю міста Жовкви.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ НА ЛОНДОНСЬКОМУ РАДІО

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що головна надавча радіо-стація, Нешенел, у Лондоні, передавала в неділю, 11 квітня, в годині 2:25 пополудні, низку українських народніх пісень укладу Олександра Кошиця. „Радіо-Таймс" з 9 квітня заповів цю рідку програму такою заміткою: „Пісні з України — Хор ВВС (Бритиш Бродкастінґ Корпорейшен) під управою Леслі Вудгейта." Далі йде спис вісьмох народніх пісень, між ними „Гречаники", „На вулиці скрипка грає" й інші, враз з заввагами, що пісні є укладу О. Кошиця. Перед кожною піснею заповідач подавав коротенький її зміст та деякі пояснення.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС НА ВОЛИНІ.

ЛУЦЬК. — В Луцьку, на Волині, розпочавсь великий процес проти козацької організації, яка під проводом полк. Волошина пробувала викликати революцію в тих околицях та створити в них окрему українську державу. Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" подає, що польська поліція арештувала 44 членів цеї організації і що в часі арешту її члени вбили одного польського поліцая, як теж згинув один її провідник, Боровик. У штабі цеї організації подибали багато зброї й амуниції. Кореспондент також подає, що ця організація співпрацювала враз з ОУН.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ВАРШАВІ.

ВАРШАВА. — В часі першо-травневих маніфестацій вибухли на вулицях Варшави заворушення й бійки між соціялістами і націоналістами та фашистами. На похід жидів-соціялістів невідомі справники кинули бомбу, яка вбила одного жидівського хлопця та ранила шість осіб.

У СОВЄТАХ ВЖЕ НЕМА КОМУ ВІРИТИ.

МОСКВА. — Після арешту Бухаріна, що був головним редактором офіційного большевицького часопису „Ізвестія", совєтська влада назначила головним редактором цього часопису Таля. Та ось тепер закидують уже й Талеві, що діяє на шкоду Совєтів. Цей закид поставила „Правда", що є другим офіційним большевицьким часописом, кажучи, що Таль помістив під прибраним назвищем „Юрія Грінькова" статті, що своїм змістом є суперечні з політикою Сталіна. Таля потягнули до відповідальности.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО МАРЕВО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ.

ЛОНДОН. — Англійська преса подає тривожні вістки з України про катастрофальний стан засівів. „Дейлі Мейл" з 7 квітня ц. р. пише, що в Україні засіяно всього 50% того, що в минулому році. Дословно „Дейлі Мейл говорить: „Весняний засів в Україні, яку колись звали „шпихлірем Европи", цього року менший на 50% у порівнянню до минулого року. Причиною цього має бути катастрофальний стан тракторів. В донецькому басейні з усіх 4,900 тракторів аж 2,058 нездатні до праці". Подібні відомості подають також „Нюз Кронікл", „Дейлі Геральд" і інші. — (Укр. Бюро).

КОРОЛЬ ВМІШУЄТЬСЯ В СТРАЙК.

ЛОНДОН. — Англійський король Юрій Шестий вмішався особисто до страйку 25,000 автобусових шоферів у Лондоні й натискає на заряд автобусових компаній, щоби пішли страйкуючим назустріч. Надворний лікар, лорд Досон, ствердив, що згадані шофери терплять на ріжні горляні, грудні і шлункові недомагання з причини довгого перебування в зачадженому повітрі. Король схиляється на бік страйкарів, щоб їм вкоротити години праці. А заряд компаній звернувся до уряду з проханням, щоб увільнив їх від зобовязання виплачувати удвоєним пять і пів відсотка за їх уділи, бо якраз це стоїть на перешкоді піти страйкарам назустріч. Уряд правдоподібно вволить їх прохання.

ФРАНЦУЗЬКІ РОБІТНИКИ ДОБИВАЮТЬСЯ ВКОРОЧЕННЯ ГОДИН.

ПАРИЖ. — Французькі робітники електричних заведень, газівень, фризієрів і споживчих склепів добились урядового потвердження 40-годинного тижня праці. Тепер багато з тих робітників мають тижнево два дні відпочинку. На чергу тепер приходять робітники ресторанів і готелів.

ДАЛЬШІ БОЇ КОЛО БІЛЬБАО.

БІЛЬБАО. — Революційні війська далі атакують місто. Залога міста завзято обороняється. В часі наступу революціонери втратили біля 400 вбитих. Проте положення міста є безнадійне. Президент баскійської републики вивіз свою рідню з міста і заявив, що заки Англія і Франція рішаться евакувати населення міста, то воно готове впасти.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspap r published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted r mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ НАЗАД ДО 1914 РОКУ?

Час від часу ґазетам приходиться ствердити нові перемішування політичних карт у світі. Були такі перемішування й давніше, але відбувалися вони рідше. Як політична ситуація змінялась, то змінялася раз на кілька, а то й на кільканацять літ. У нинішніх часах вона зміняється що кілька місяців.

Цьогорічна весна принесла таке нове перемішування карт европейською дипльоматією, і ґазети знову взялися пильно за розслідження нової ситуації. Шукаючи відомого усім шабльону, деякі з них хопилися висновку, що европейська ситуація вертається назад до стану, в якім вона була в 1914 році, себто перед вибухом світової війни. З того вони й роблять легкий висновок, себто ворожать вибух нової світової війни.

Подекуди ситуація справді скидається на ситуацію в 1914 році. Передівсім зо старого аліянсу Франція й Анґлія все ходять разом. Вони навіть заручують собі, що будуть Бельґію боронити, хоч Бельґія кілька місяців тому відкликала всі свої військові зобовязання супроти Анґлії й Франції, які вона дала була в заміну за ґарантію її незалежности.

До цього аліянсу з боку дочепилася Росія, але, як звісно, це зовсім інакша Росія від тої, що була в 1914 році, і зближена вона до Франції, але не до Анґлії.

Зате цей аліянс не може бути зовсім певний Італії, котра схиляється радше в противний бік, а Японія, що у світовій війні була по стороні Анґлії, тепер знаходиться рішучо по противнім боці. Підчас світової війни аліянти вспіли були зискати Італію на свій бік обіцянками більших уступок, чого вони тепер зробити не зможуть.

Як у 1914 році, так і тепер закроюється на якесь зближення між Німеччиною й Австрією. І нинішня Німеччина в багатьох оглядах подібна до Німеччини 1914 року. Одначе є й поважні ріжниці. Щодо Австрії, то вже й нічого казати. Старої Австрії нема. Цісарства теж нема, і Німеччина противиться його реставрації. З держав, що повстали на румовищах старої Австрії, одна стоїть за Німеччину таксамо рішуче, як інша стоїть проти Німеччини. Польща, Румунія й Югославія, що забрали великі простори зо старої Австрії, теж проти австрійсько-німецького союзу, принаймні тепер.

Звісно, й це може змінитися, й то дуже скоро, але так, як справи стоять тепер, вони сильно непевні й для одної й для другої сторони. Ця непевність покищо ділає успокоюючо, бо звісно, ніхто не хоче пориватися на непевну війну. Та загальне недовіря держав до себе, котре останніми роками не зменшилось, але зросло, жене їх до перегонів у зброєнню, а це може остаточно наложити на населення такі тягарі, що війна може зявитися як вихід з нестерпної ситуації.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАПОР ПІД НЕБОМ НЕАПОЛЮ

(З мого римського щоденника).

Життя — це рух і боротьба. Де нема руху й боротьби, там панує смерть, отой „вічний спокій", що про нього так гарно — і так сумно — співають на похоронах. До того „вічного спокою" можна дійти двома шляхами: або шляхом постійного й повільного виснаження всіх життевих сил — це ідеальна (і дуже рідка на практиці) смерть на схилку віку, в глибокій старості; або шляхом надмірної переваги одної з нуртуючих сил, що розриває життеву рівновагу відповідного орґанізму й фатально його нищить — це передчасна смерть від хвороби, яка може мати ріжні назви й ріжні діяґнози, але, по правді, є завжди вияв одної з сил орґанізму, що ділає на шкоду цілого.

Цілий висвіт тримається завдяки гармонійному співділанню двох величезних сил — досередкової й відсередкової. Досередкова сила, колиб вона нараз залишилася сама в світі, збилаб усе існуюче в одну тверду, як камінь, кулю, де не знайшлосяб ані одної щілинки, де все життя булоб немилосерно розчавлене й знищене; відосередкова сила, колиб вона знайшлася сама в світі, розірвалаб все існуюче на дрібненькі шматочки, зробилаб із всесвіту, величезний простір повислої в повітрі куряви, складеної з міріядів неймовірно дрібних порошинок, що кожна не малаб жадної стичности з іншою. Та, на щастя, ані досередкова, ані відосередкова сила не має остаточної переваги, і з їх змагання, з їх постійної **боротьби** між собою, зростає ота ріжноманітна краса й багатство, що ми їх подивляємо у всесвіті і на землі.

В нашому національному орґанізмі таксамо від віків ведеться оця боротьба двох сил — відосередкової та досередкової. І, на протязі віків, перемога нераз випадала на користь сили відосередкової. Бували часи, коли ця перемога була така разяча, що наш національний орґанізм знаходився вже на часинку від смерти. І за наших часів, чинники відосередні є нам найбільше загрозливі. Нашу національну територію поділено між чотирма державами — і це сприяє силі відосередковій.

Наш політичний табор у великій частині поділений між ріжні „орієнтації" („Варшавське сміття", „грязь Москви") — та між ріжні „партії" й „центри" — і це також не сприяє досередковій силі. Наші вороги вживають всіх зусиль, щоб поділити нас провінціонально, орієнтаційно, політично і морально. Для цього вони витрачають величезні гроші, сіють сплітки, розводять інтриґи, використовують амбіції й персональні почуття окремих „отаманчиків", „претендентів", ріжних „бувших" та багато-обіцюючих „майбутніх". Відосередкові чинники, що буяють в нашому національному орґанізмі, є незвичайно сильні, є впрост загрозливі, — і тому маємо обовязок, якщо хочемо національно жити, — сприяти розростові досередкових сил, і свято шанувати все те, що того розросту є символом.

Такі думки приходили мені в голову, як я дивився на **наш національний прапор,** що на височезній щоглі маяв по вітру перед Анжоїнською фортецею в Неаполі. **Перший** у ряді шістьох інших прапорів всіх тих націй, що їх студентські орґанізації взяли участь в інтернаціональній виставі студентського мистецтва і життя, влаштованої італійською студентською орґанізацією — ҐУФ. ҐУФ знаходиться в безпосередньому звязку з італійською фашистівською партією, бо представник ҐУФ входить у директорію партії. Крім України у виставі взяли участь Австрія, Угорщина, Чехословаччина, Анґлія, Швайцарія. Польща дійсної участи в виставі не взяла, обмежившись на висилку низки фотоґрафій, але подбала, щоб і її прапор виставлено на площі перед середневічним анжоїнським замком, де відбувається вистава. Але наш прапор виставлено **першим**, і його найкраще видно. Коли ви підходите до замку, то перше, що вам кидається в очі — це саме український прапор. Його видно здалеку, як символ нашої національної єдности, символ нашої будучої державности. В Неаполі ми маємо наших щирих друзів. І вони подбали про те, щоб Україну потрактовано **нарівні** з іншими націями, і навіть трохи краще. Жбаж не сказоно: **„Останні хай будуть першими".** Занадто довго український прапор ховано десь під спудом. Час прийшов, щоб він маяв під ясним блакитним небом. Час прийшов, щоб він збирав коло себе всіх тих, що їм дорога ідея української державности, і всіх тих, що їй тільки співають.

Український прапор — символ нашої єдности. Закарпатець і волиняк, буковинець і кубанець, галичанин і полтавець, лемко і бесарабець, — православний і католик, — всі. що говорять українською мовою, всі, що свідомо чи несвідомо живуть українською культурою, відчувають, що жовто-блакитний прапор, є **їхній прапор.** Наші вороги, що дбають про наше розеднання, його, переслідують. Московські большевики заступили його червоною ґанчіркою, москвофіли на Закарпатті ще недавно здирали його з будинків, — але наші друзі, натурально в першу черґу, щоб підкреслити свою прихильність до ідеї української державности, шанують наш прапор. Від четвертого до двадцять пятого квітня вкрашатиме він площу перед анжоїнським замком, колишньою резиденцією неаполітанських королів, а 24 квітня, коли наслідний італійський принц відвідуватиме Неаполітанський Вищий Східній Інститут, де від минулого року відбуваються правильні курси українознавства, другий український прапор маятиме і перед Інститутом, відразу з прапорами всіх тих, націй, що їх культуру студіюють в Інституті.

Щодо самої вистави, то Україну гідно представив у ній **Цесус,** центральна соборницька орґанізація нашого студентства. Не вважаючи на те, що запрошення взяти участь у виставі прийшло досить пізно, Цесус за яких два тижні вспів зібрати експонати з еміґрації, з Галичини, з Буковини і Закарпаття. Жкраїна одержала окрему салю, в якій виставлено мистецькі твори студентів Михалевича і Галини Мазепи (обидвое з Праги). Тут звертали на себе загальну увагу дуже гарні експресивні великі портрети Шевченка та Б. Хмельницького (Михалевича), йогож прегарний „Вітраж", ілюстрації до „Лісової Пісні" Лесі Українки (Мазепи), надісланий з Праги, олійні образи „Три дівчини", „Козак Байда" та інше.

Окремий мур — здолу до самої стелі — займали примірники української студентської преси. Тут ми бачили і „Український Студент" та „Український Шлях" зі Львова, „Пробоем" з Закарпаття, „Самостійність" та „Молоду Буковину" з Буковини, і багато, багато ін. Треба признати, що вистава студентської української преси була чи не одна з найкращих у цілій виставі. Окремо виставлено фотоґрафії, пороблені українським студентством.

Виставлено (в вигляді преси) також брошурку українського студента, що студіює в Римі, Миколи Палія „Молодь Італії", а теж Мих. Островерхи переклад „Доктрини фашизму" Мусолінія, як засвідчення культурної цікавости, яку українська молодь виявляє, коли студіює теж і життя фашистівської Італії. Бо в житті кермує закон взаємности: коли ми хочемо, щоб нами хто цікавився, мусимо виявляти зацікавлення і до життя інших.

Як одну з додатніх прикмет тут виставлених творів українського студентства треба відзначити їх ясно підкреслений національний характер. Тим часом, як твори студентства інших країн могли би бути, без великих труднощів, перенесені з одної салі до другої, всі українські твори були відзначені так яскраво національним духом, що вони могли знаходитися **тільки** в українській салі. Тут не могло бути жадних непорозумінь. І на це всі відвідувачі звертали велику увагу.

Успіх нашої студентської вистави в Неаполі є безсумнівний. І цей успіх породжує силу інших плянів, над якими тепер булоб ще зарано спинятися. В усякому разі вважаю потрібним підкреслити перед українським громадянством, що велика частина заслуг, щодо успіху цеї вистави, належить **проф. Луїджі Сальвіні** зі Східнього Неаполітанського Інституту, який, не жалуючи часу, ані особистої праці, взяв якнайактивнішу участь в улаштованні української салі.

Евген Онацький,
Рим.

УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛЬОР

(Кн. 1, Київ 1937).

Недавно вийшов перший зошит видавництва „Інституту Українського Фолькльору Академії Наук УРСР та Управління в справах Мистецтв при РНУ УРСР" (цебто Раді Нар. Комісарів). Чималенька, добре видана книжка, алеж яка **препогана, просто нікчемна** в більшій своїй половині. Ціла купа льокайських дитирамбів Ленінові й Сталінові, записаних нібито „з уст народу", але в дійсності огидна антинародня „творчість" ріжних совєтських прислужників, умисне сфабрикована на славу „ґеніяльних вождів" за взором чисто московських частушок. Дивно, кого можна обдурити такою „халтурою?". Невже й „вожд" так зідіотів, що бере за правдиву монету всю цю підлу брехню! Таж навіть чужинець, що хоч трохи знає справжній український фолькльор, переглянувши ці „частушки", побачить, що це наклеп на український народ! Послухайте самі:

„У нас радість, у нас сила,
Хай тремтять всі вороги.
Бо керує нами Сталін,
Близький, рідний, дорогий!"

І так на всі лади препоганими віршилищами вихвалюють якісь віршомази „веселе" життя під Сталіном, нову „конституцію", оспівають:

„Про Москву — столицю
Про Сталіна і про уряд".
„От і Сталін, зірки сіють,
Всі знайомі, весь ЦК,
Любий Сталін зустрічає,
Усміхаються уста".

Такі самі „народні" й приказки про Леніна й Сталіна на тему: „Сонце світить найтепліше — Слово Сталіна наймудріше", „Від Ленінської науки міцніють розум і руки", „Спасибі Леніну й Сталіну, що ми не відсталі, та інші виплоди льокайських мізківниць.

В другій половині надруковані записи „дореволюційних" народніх пісень та оповідань (ст. 76—123) і це тільки й заслуґує на назву українського фолькльору.

В книзі ніодного фахового імени, крім рецензії Віктора Петрова на рос. видання матеріялів до **тунґузького** (так!) фолькльору, поза тим пара статтейок, підписана такими визначними дослідниками, як всезнайко А. Хвиля (редакційна стаття-вступ), Тіхонов, Шеффер, Кушніренко та Нудьга. „Номен — омен". Дійсно від їх писань віє безконечна нудьга. Радять ці „вчені", розуміється, збирати й записувати тільки „нові" зразки українсько народньої творчости, специяльно про те, як „ґеніяльний учень Леніна — Сталін вів трудящих України проти всіх інтервентів до остаточної перемоги", та про стаханівців, червону армію й т. д. Яка це творчість — показує випущений збірник. До речі, на чолі його „Доповідь" тов. Сталіна про проект „конституції" СССР, мабуть теж як зразок українського фолькльору. З передмови Хвилі довідуємося, що то не він і не його кумпани фальшують українську народню творчість, але Антонович, Драгоманів, Грушевський та інші визначні українські дослідники!

Прикрашена книжка численними знимками, які мають ілюструвати „щасливе й радісне" життя „народу" під режімом крівавого деспота Джуґашвілі - Сталіна. Цікаві для нас тільки знимки справді народніх виробів, а не ґобелени з постаттями окупантів. Очевидно книжка призначена не тільки для обдурювання чужинців („втирання очков", чи то пак окулярів, кажучи по-московськи), але й для внутрішнього вжитку. Відтепер по школах до всякого роду деклямацій чи хорових продукцій уживатиметься з наказу начальства оцей нібито „український фолькльор", але не забуваймо, що в Україні, не зважаючи ні на що, не перевелася ще правдива народня творчість і можнаб записати правдиві перлини, повні щиро народнього гумору й сарказму, спрямовані своїм змістом проти московського режіму та його представників.

Це справжня протиотрута на подавану в розбираній книжці московську блекоту. — („Новий Час"). **(ВД).**

Валентин Катаев.

ПЕРШОТРАВНЕВИЙ ВЕЛИКДЕНЬ

Голова місткому Кукуїв підвів гостей до роскішно накритого великодного стола та сказав щиро:

— Прошу вас, приятелі! Ласкаво просимо! Що Бог дав. Христос, так сказати, воскрес!

— Воістину воскрес, — мясоїдно відповіли гості, затираючи руки, та стали підходити до стола.

— Сідайте, горожани, сідайте — метушився Кукуїв — прошу покірно! Павле Василевичу, щож це ви, батечку? Наливайте, Захаре Захаричу, зубровочки. Софіє Наумовне, запіканочки, а? Панове, дуже рекомендую вам свяченої паски... Домашньої роботи. А ти щож, Дмитре, сидиш і нічого не їси, наче жених? Їдж, Дмитре! Справляйся. Зновуж, може бути, хтонебудь схоче свяченого яєчка? Ось зелененьке, а он і червоненьке. Самі в церкву носили з Марією Івановною... Христос воскр...

У цюж мить у сінях роздався дзвінок, а за хвилинку в гостинну вбігла схвильована дочка:

— Тату! За вами хтось там питається.

— Хто міг би то бути? — здивувався Кукуїв. — Здається, всі свої зібралися. Гм... Даруйте, горожани, я зараз.

Із тими словами Кукуїв увійшов до сіней та захитався. Перед зеркалом здіймав пальто сам товариш Меріносів.

— А я, брате, до тебе, — весело озвався він. — З першим травня тебе! Чудова, братіку, погода. Сонце, пташки, солідарність! Вертаюся, розумієш, із демонстрацій та нумо, гадаю, зайду відвідати старенького Кукуїва. Вже певно не хворий? Чайком напоїш?

„Я тебе радо оцтовою есенцією напоїв би", — понуро подумав собі Кукуїв, а вголос радісно викликнув:

— Напою, певно! Дуже радо! З першим, як кажеться, травнем, з першим щастям. Хі...

— Ну, братіку, показуй свій барліг.

— У мене, чи знаєш... того... не прибрано...

— Дурниця. Забобони. Веди, брате!

З тими словами Меріносів відчинив двері у гостинну й остовпів.

— Гм... — сказав він, грізно нахмарившись. — А це щож у тебе, братіку, тутечки діється? Либонь великодний стіл? Релігійні забобони? Гості дрібнобуржуазні? Ай-ай-ай! Не сподівався я того по тобі, хоч ти й безпартійний!

— Та що ви, товаришу! Даруйте — заметушився блідий Кукуїв. — Який жеж це, даруйте, релігійний великодний стіл? Якіж це дрібно-буржуазні гості? Ви мене просто зачудувати такими словами...

— А щож це?

— Оце? Так собі. Маленький першотравневий... гм... мітинґ... Кружок, так сказати.

— Кружок?

— А так... Кружок... Кружок, свого роду, для пізнання якости продукції... Хе, хе... А оце, товаришу Меріносів, курсанти...

Кукуїв вдарився по боках і скрикнув радісно:

— Ось саме. Першотравневий кружок. Для пізнання якости продукції.

Меріносів недовірчиво підійшов до воскресного стола та спитав нахмарений:

— А чому тут паски порозставлювані?

— Даруйте, товаришу Меріносів! Якіж це паски? Це не паски, а взірці цукорничої продукції Мосельпрома. Щоби розсліджувати...

— Ну хіба, щоби розсліджувати. А чому на тій продукції „Х. В." виписано? — підозріло зацікавився Меріносів.

— Х. В.?... Це так... скорочена назва: Х. — хазяйське, В. — відродження, а разом — хазяйське відродження.

— Гм... Хіба, що хазяйське відродження. А чому на тім самім „Хазяйськім відродженні" стоїть баранчик із цукру? який змисл цього?

— Баранчик? Який баранчик? Невжеж це баранчик? Ось історія! А я, в поспіху якось не завважав. Зрештою, це не баранчик, а модель туркестанської тонкововняної вівці...

Меріносів сів.

— Прошу вас. Чи не позволите шматочок шиночки!

— А чому шиночки? Що це за кружок, у якому курсантів приймають шинкою?

— Даруйте! Чомуж саме „приймають"? Не приймають, а дають задля експертизи. Означити якість. Чи не бажаєте, наприклад, означити якість того кавяру? Астраханська продукція. Експортовий товариш. Одначе насамперед дуже рекомендуємо для аналізи пробку зубрівки.

— Прошу, — нахмарено сказав Меріносів — від пробки не відмовлюся.

— Ось і гарно! Я з вами для товариства попробую скляночку орябинової. За ваше здоровля! За „Хазяйське Відродження"!

— Воістину Віродження!

— Панов... Товариші! Щож це ви перестали те саме аналізувати? Ну, як вам виглядає, товаришу Меріносів, якість зубрівки?

— Незла якість. Лише, здається, процентів обмаль у продукції. І наче замічається деякий процент ґорівчаних фусів.

— А ви візьміть для аналізи прібку солоних ґрибиків. Усякі горівчані фуси відкине. Може бути, шматочок сільськохазяйського поросяти попробуєте?

— Ні, ви вже мені краще дайте попробувати он тієї консервованої рибки.

— А мені, будь ласка, підсуньте, взірець продукції Держспірту. Налийте-но рерторточку. Ваш... здоровля...

— Горожани! Щож це ви?... Аналізуйте порося з хріном! По мірочці Винторгу...

— В...ви-ба-чай-те! А що це у вас тут у полумиску? Мабуть, крашанки? Опій? Забобон?

— Даруйте! Невже яйця забобн?

— А ч... чому вони р... ріжноколірові... червоненькі, синенькі, ж... жовтенькі... і з... з... зелененькі?

— Це взірці красок продукції Алінінтресту!

— Ага! Коли так, то дайте мені он цей фіялковий взірець. Дякую! І орябинової не завадило би ще попробувати пробірочку. А то мені все здається, що пр... родукція її я... якась то чудновата. Ваш... здорвля... Ви-бачайте?!? А ч... чому травка тут стоїть? ...У виді горбочка... Забобони?

— Це травка для зразку, товаришу Меріносів. Тройзілля.

— Хочу досліджувати з... зразкову т... травку.

— Даруйте! Хтож траву аналізує? Це вам не ковбаса. Ось телятини шматочок проаналізуйте. Рекомендую. Знаменита якість!

— Пр...родукції?

— Продукції.

— Ну... то проаналізуємо з тієї причини ще по скляночці чистої.

— Вважай, Івасю, ти вже й так нааналізувався порядно!...

— Дур...рниця! Христос в... воскр... Воістину Відродження! З першим т...т...тр...

* * *

Коли пізно вечором товариш Меріносів виходив від Кукуїва, довго держався в сінях за шараґи та говорив:

— Я т... тебе, Кукуїв, відразу р... розку-сив. Це, наче те саме... А в дійсности це те с...саме! Я, братіку, тебе наскрізь бачу. В т... тебе все якість пр... продукції на умі... Кабінет завів екс...пер...им...ме... ментальний! Заслужитися хо...чеш? Старайся, братіку! Нам спе...ців треба... Ік!...

Десь-там дзвонили першотравневі дзвони.

(З російського переклав **М. Н.**).

— Хлопче, чи не сказав би ти мені, де тут є добрий салун?

— Он там зараз на розі вулиці. Там є найліпше пиво.

— Так? А як ти знаєш, що там найліпше пиво?

— Бо там усе викидають найбільше пяних...

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє членів, що збори відбудуться в суботу, дня 8. травня ц. р., в год. 8:15 ввечір, в салі укр. прав. громади, 334 Іст 14-та вул. Всі члени відділу повинні бути приявними на тих зборах та вирівняти залеглі й біжучі членські вкладки. — М. Близнак, секр.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

63.

Відділ 91 У. Н. Союзу в Міківз Ракс, Па., ухвалив на мітінґу 11. квітня б. р. піддати конвенції такі думки:

1) Висилати „Свободу" тільки одно число на родину, без огляду на те, скільки не було б у родині членів У. Н. Союзу. І не примушувати молодіж платити за „Свободу".

2) Щоб мати право висилати делеґата на конвенцію, повинен відділ мати найменше 50 членів.

3) Уряд не повинен мати права виасиґновувнати з фонду народнього гроші на релігійні цили, бо релігійного фонду нема.

4) Конвенція повинна ухвалити якусь суму на закупно Української Кімнати в катедрі науки в університеті в Пітсбурґу.

5) Урядників вибирати з тих місцевостей, де є більше число відділів.

6) Щоб американська сторона в „Свободі" виходила два рази на тиждень, а не один раз, як це є тепер.

7) Щоб за гроші, зібрані на Сиротинець, збудувати Захист для старців, членів У. Н. Союзу.

8) Як можливо, то щоб У. Н. Союз мав свою програму на радіо. В Ню Йорку є досить українських музичних сил, щоб виконували програму.

9) Знести проценти від позичок на грамоти.

10) Щоб головні урядники не мали по дві роботі, а тільки по одній.

11) Параґраф 167 змінити так, щоб член одержував якусь запомогу без ріжниці, котрі пальці втратив. У нашім відділі є член, що втратив три пальці, а що не втратив палюха й указуючого пальця, то за статутом йому не належиться запомога. Такий член чується покривдженим.

12) Щоб У. Н. Союз видавав календарі як давніше, а як можливо, безплатно.

13) Щоб У. Н. Союз давав дітям, котрі переходять до старших, більшу суму, як до цього часу.

Засилаючи нашим урядникам щирий привіт, бажаємо їм на конвенції доброго успіху, щоб могли далі працювати для добра У. Н. Союзу.

Юрій Вознічак, предсідник і делеґат; **Василь Рудавський**, секретар; **Павло Пончак**, касієр; **Михайло Торик**, делеґат.

64.

Товариство „Січ", ім. Богдана Хмельницького, від. 245 У. Н. Союзу в Трентон, Н. Дж., ухвалило на соїх місячних зборах, котрі відбулися 18-го квітня ц. р., проекти, які є висказом думок більшости членів даного відділу і є для добра усіх членів У. Н. Союзу:

1) Знести дотеперішню форму підписів цілої екзекутиви відділу на кожному формулярі виказу чи аплікації. Буде багато кориснише, коли ці всі викази чи аплікації буде підписувати тільки фінансовий секретар. Теперішна форма не тільки що непрактична, але і шкідлива, бо секретар не годен вести листування з головною канцеларією точно, бо мусить ходити за підписами інших урядників. Отож зміна була би дуже корисна.

2) Конвенція повинна назначити місце наступної конвеніції, яка повинна відбутись там, де є відділи У. Н. Союзу і в українських галях, а не у готелях, як до цього часу.

3) Щоб У. Н. Союз видавав календарі, як було перед минулою конвенцією.

4) Щоб головний рекордовий секретар не відчитував на конвенції табель зі свого рекордового звіту, бо такі звідомлення члени читають в орґані У. Н. Союзу кожного місяця, а на таких звідомленнях заощадиться багато часу для обговорення інших справ, важних для добра орґанізації.

5) Щоб жаден член головного уряду як також і редактори не були також урядниками інших політичних орґанізацій, так як було до цього часу, бо цим наносять шкоду для У. Н. Союзу.

6) Щоб редакторів вибирала конвенція і призначувала їм платню, а не так, як було до цього часу, що ухвалювали собі платню, яку самі хотіли.

7) Щоб до головного уряду У. Н. Союзу вибирати членів з молодої ґенерації.

8) Відділові урядники і льокалі повинні бути плачені з головної каси У. Н. Союзу, з фонду адміністраційного. А це тому, що урядники відділові працюють більше для самого У. Н. Союзу ніж для відділу Тож і платню повинні побирати з головної каси, а не з каси відділу. Відділова каса є касою хорих членів даного відділу.

9) Ті члени, котрі мають позички, і котрі будуть ще брати позичку, щоби платили 3 проценти, а не як дотепер 5 процентів. І як член бере другу позичку, щоб не відтяґати зараз процент, бо мало що лишається такому членові.

10) Ми домагаємося, щоб на будуче жадний головний урядник У. Н. Союзу не занимав по дві роботи в Союзі, бо треба дати другому заробити. Ми маємо людей подостатком в тім часі, так, щоби було ство задоволене, а не як тепер, що нарікає, що урядники забирають по дві роботи, бо у відділі то друга річ, платні майже не мають крім секретарів.

11) Конвенція має установити і затвердити, що в будуччині молодим членам не буде підвищений розмет, а тоді молодіж буде скорше вступати в ряди Союзу.

12) Щоб конвенція затвердила грамоти в клясі Т., щоб ніколи не зайшли зміни на більший розмет.

13) Коли можливо, завести подвійне обезпечення, подібне до того, яке є в асекураційних компаніях, це є так зване „добел ендавмент", бо є люди, котрі кажуть, що в американських асекураціях заплатять трохи більше, але вразі випадку мають подвійне.

Василь Кушнір, предсідник; **Петро Роґоза**, касієр; **Йосиф Квасьний**, секретар і делеґат.

Д-р А. Т. Кібзей.

ВІД ЧОГО ВИМИРАЄ НАША ЕМІҐРАЦІЯ*)

(1)

Вступ.

За урядовою статистикою, в Злучених Державах умирає річно коло 1,500,000 людей, або 11.9 осіб на кожну тисячу населення. Українського населення в Злучених Державах числять на 500,000. Колиб так примінити цей процент на українське населення, то виходилоб, що 5,950 осіб українського походження вмирає рік-річно в Америці.

Це величезна сума. Та всього того не треба дуже страхатися, бо статистика дальше показує, що в Злучених Державах родиться річно коло 2,500,000 дітей, або 19.7 дітей на кожну тисячу населення. Значиться, в Америці річно прибуває коло 9,850 українців.

Всеж таки нас певно більше цікавить, що особливо забирає 5,950 українців у Злучених Державах річно? Які недуги? Від чого вмирають молоді, а від чого старі, і скільки?

Українці расово не становлять ніяких винятків від американців чи інших білих людей, і не хорують на якісь спеціяльні недуги. Ми підлягаємо тим самим правилам, що і всі білі люди. Отже від чого вмирають американці, вмираємо на ті самі недуги і ми. Одначе варто знати, скільки вмирає людей, скажім, в 1, 5, 10, 20—24, або 45—50 році життя і від чого.

Щоби мати якраз добру й авторитетну відповідь на ці питання, загляньмо ще раз до книжки. "U. S. A. MORTALITY STATISTICS OF 1930", стор. 230. Тут по довшім перечисленню випрацюємо ось-таку таблицю:

Таблиця смертности з 1930 року відповідно до важніших недуг і віку вмираючих.

Недуги, на котрі найбільше людей умирає	ВІК: Пониже 1 р.	ВІК: В 5 році життя	ВІК: В 10 році життя	ВІК: Від 20 до 24 р.	ВІК: Від 45 до 50 літ
1. Всі заразливі недуги, як червінка, красуха, дифтерія і т. д.	13,591	39,056	6,906	13,896	9,581
2. Недуги всякого ревматизму, залоз, відживлювання і т. д.	1,988	2,856	636	1,061	2,444
3. Недуги кровокруження, як недуги серця, крови, залоз і т.д.	799	1,477	1,672	2,557	13,386
4. Недуги віддихової системи, як сухоти, запалення легенів, запалення дишних проводів і т.д.	21,343	31,069	2,368	2,947	5,481
5. Недуги системи травлення, як шлунка, кишок; недуги рака і т. д.	19,829	30,811	3,221	2,950	5,682
6. Недуги немовлят, як передчасний порід, ушкодження при породах і т. д.	58,181				
Разом	115,731	165,269	15,803	23,611	36,574
ЗІСТАВЛЕННЯ.					
Число всіх випадків смерти в З. Д. А. з р. 1930	143,201	192,297	22,657	40,748	70,190
Умерло на вище названі недуги	115,731	165,269	15,803	23,611	36,574
На всі інші недуги разом	27,470	77,028	7,854	17,137	33,616

1. Недуги немовлят.

Зсумовуючи повищу таблицю, ми побачимо, що:

На недуги немовлят умирає	58,181	річно
На недуги віддихової системи умирає	21,343	„
На недуги системи травлення умирає	19,829	„
На недуги заразливі умирає	13,591	„
На недуги ревматизму і т. д. умирає	1,988	„
На недуги системи кровокруження умирає	799	„
Разом на ці недуги вмирає	115,731	річно
На всі інші недуги умирає	27,470	„
Всіх разом в 1 році життя вмирає	143,201	річно

а) Недуги дітей при породах.

Узявши під розвагу повищу підставу, треба нам таки добре подбати про породи дітей та пологи матерей. Не зважаючи на те, що жиємо в цивілізованих часах, чимало українських родичів все ще бігають по акушерку, а про лікаря не хотять знати. Бо то, кажуть, на породи доктора не треба. А так воно не є. В нормальних породах можна обійтися і без лікарської помочі. Але при ненормальних породах конечно є мати лікаря. Кількож є випадків, де не лише вмирає дитина, але кінчить життя і мати.

б) Недуги віддихової системи

Другою з черги причиною смерти немовлят є недуги грудей, чи так званої віддихової системи, як запалення легенів (PNEUMONIA), запалення дишних проводів (BRONCHITIS), коклюш, ріжні простуди, сухоти і т. д. Не можна собі легковажити кашлю дитини, або застудження горла. На жаль, в нас, українців, мами звичайно лікують усякі кашлі липовим цвітом, а коли дитина дістане запалення легенів, то тоді кличуть лікаря, що звичайно є вже запізно.

Сухоти в нас також значно поширені. Буває, що мати сухітниця кормить свою дитину грудьми. І тоді всі діти вмирають на сухоти.

в) Недуги системи травлення.

Третьою важкою причиною смерти дітей є кормлення дітей, їх шлунки, кишки і т. д. Коли тільки дитина захорує на якесь недомагання шлунка, чи кишок, як розвільнення, запалення кишок (CHOLERA INFANTUM), затвердження і т. д., треба конечно лікарської поради, і то скоро, бо інакше може бути запізно. Всяке варення румянку та шептання бабів ніколи не помагає.

г) Недуги заразливі.

Від недуг пошесних, як віспа правдива, або вітрова, красуха (шкарлятина), кір (одра) і т. д. наші українські діти не мають якоїсь спеціяльної захорони. А само виґрівання кору, або лікування красухи чи дифтерії без лікаря є небезпечне.

Непрощеним гріхом є не дати дитину нащепити на віспу і дифтерію. А ще більшим гріхом боятися встрикнення сироватки на дифтерію, коли дитина хорує на це. А багато ще в нас є людей, котрі кажуть: „Не кличте доктора, бо дасть застрики й убе дитину".

Інші недуги немовлят мало важні і трапляються рідше. Але про них треба подбати.

2. Смертність дітей у пятім році життя.

Дітей у пятім році життя, за вище наведеною табличкою, вмирає:

На заразливі недуги	39,056	річно
На недуги грудей	31,069	„
На недуги шлунка і кишок	30,811	„
На ревматизм і т. д.	2,856	„
На недуги серця і крови	1,477	„
Разом на всі важніші недуги	165,269	річно
На всі інші недуги	77,028	„
Разом в цілій Америці	192,197	річно

а) Недуги заразливі.

Важно є хоронити дітей від усяких заразливих недуг, як шкарлятина, кір, дифтерія і т. д. В тім віці діти найбільше занепадають на ці хороби.

Українські діти, а зглядно їх родичі повинні вже раз переконатися, що ці недуги є заразливі. Отже не треба пускати діти бавитися з дітьми, що є хорі на одну з цих недуг. Також конечно зарадитися лікаря при лікуванню цих недуг. Коли в нас що занедбується, то якраз тут не треба цього робити.

б) Недуги віддихової системи.

З черги числом є недуги легенів, їх рурок та взагалі віддихової системи. Не можна збувати цим-тим, що кашель пройде. Кождий небезпечний кашель може бути початком запалення легенів, їх рурок, або і початком сухіт. А сухоти в нас значно поширені.

Розуміється, до цього складаються обставини, біднота, невигоди, злі помешкання, недостаточне відживлювання та непровітрування кімнати. До того треба ще додати, що звичайно один сухітник в хаті заражує всіх інших.

Треба всього того уникати і стерегтися. Сухоти нині є під контролею науки медицини. І коли хто тільки зачне завчасу лідуватися, то продовження віку на довший час є запевнене.

Про запалення (PNEUMONIA) також можна сказати те саме. Цю недугу тепер лікують у шпиталях дуже успішно.

Та вже кому як кому, а нам треба конче звернути на це увагу. Наші українські діти вмирають на ці недуги дуже часто. А багато є випадків неоправданих, де звичайно є винуваті родичі.

в) Недуги ревматизму і залоз.

Про ревматизм, недуги відживлення та серцеві недуги конечно є згадати. Причина ревматизму (ACUTE RHEUMATIC FEVER), де пухнуть суглоби в ногах, руках, колінах і т. д., горячка підноситься на 102 або 103 ступні Фаренгайта з опухлим горлом, є зараза, чи закаження бактерією, котра звичайно множиться й розвивається в горлі дитини на так званих міґдалках (TONSILS). Звідси закаження переноситься в циркуляцію крови і тоді починається опухнення суглобів (JOINTS) та всі інші ознаки ревматизму. До цього ще додати ріжні простуди, де звичайно дістається запалення міґдалків — ось і всі причини ревматизму.

Самий ревматизм не був би такий страшний, якби він не атакував серця та не спричиняв запалення внутрішньої серцевої оболонки (ENDOCARDITIS), або його мязів (MYOCARDITIS) і т. д.

Тому, де треба, конечно є вирізати міґдалки, щоб запобігти й уникнути їх закаження, а тимсамим охоронитися перед ревматизмом та недугами серця.

Наші українські діти, як і інші діти, хорують на запалення міґдалків, про що їх родичі дуже мало дбають. Кажуть: „Що то за міґдалки? В старім краю ніхто про це не чув".

Та все це не має зерна правди. В старім краю таксамо переводять операції на міґдалки, як і тут в Америці. Хіба що на селі, де ніхто не знав про лікаря. Там іще й тепер так декуди жиють. Мовляв: або вийде, або вмре...

*) Ця стаття була призначена для Пропамятної Книги У. Н. Союзу, але, на жаль, не стало там місця на її поміщення.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЖІНКА И ПОЛІТИКА.

Марія Дюсон, віцепрезидентка Краєвого Комітету Демократичної Партії, виступила на окружній конференції Демократичної Партії в Атлянті з промовою, котрої маркантніші уступи розголошено малощо не по всій Америці. Була в її словах новинка, не зважаючи на те, що вона говорила про політику, бо вона говорила й про політику й про родинні відносини.

Вона говорила, що нині жінки вже більше не приймають політичних думок від своїх чоловіків без питання, але самі розбирають кожну справу своїм розумом, і часто приходять до зовсім самостійних висновків.

З фрази „вже більше" видно, що в Америці було інакше. Значить, тут колись жінка брала погляд свого чоловіка на політику й якщо призналася до якої партії, то признавалася до партії свого чоловіка.

ВИСЛІДИ ЦЬОГО.

Кожне з цих двох наставлень потягало за собою важні наслідки.

Де жінка приймає політичні погляди свого чоловіка, там за погляди жінки можна винувати чоловіка. Цим можна пояснити, наприклад, недавне рішення пруського апеляційного суду для державної служби, що німецький урядовець, котрий не вміє відповісти на арґументи своєї жінки, має бути відправлений зо служби.

Де жінки мають на політичні справи свої погляди, а не погляди своїх чоловіків, там нема розумної основи робити чоловіка відповідальним за погляди жінки.

ЩЕ ОДИН НАСЛІДОК.

„Жінки нині (в Америці)," говорила Мері Дюсон, „розсліджують справи уряду багато докладніше, ніж чоловіки. Через те, замісць того, щоб жінки приймали опінії своїх чоловіків, чоловіки часто приймають опінії своїх жінок".

У давнині це вважалось би водженням чоловіка за ніс. Ще й казалиб: „Горе тому дворові, де корова приказує волові".

Та як в Америці чоловік дасться в якійсь політичній справі переконати жінці, за цього чоловіка не кажуть, що він під пантофлем сидить.

ЗВІДКИ ЙДЕ НОВИНА.

Каже Мері Дюсон, що минули вжі ті часи, коли жінка приймала погляди чоловіка без питання.

В цій фразі „без питання" зібрана вся суть нового відношення. Бо й нині теж може трапитися, що жінка прийме погляди чоловіка, одначе як вона прийме, то тоді, як розпитається про розумні основи цих поглядів і як її ці розумні арґументи переконають.

Значить, у відношенню до політичних справ жінка спирається на власний розум так, як чоловік спираоеться на свій.

ПЕРЕЖИТКИ ДАВНЬОГО.

З цього й виходить льоґічно, що як людина спирається на свій розум, то вона й за це відповідає.

Через те, як жінка каже: „Я маю право належати до такої партії, яка мені подобається, але я належу до цеї партії, бо там належить мій чоловік", то така жінка, як говориться по американськи, хоче й тісточко їсти і паску ще цілу мати.

І ЦЕ ПЕРЕЖИТКИ.

Як можна догадатися, політичне уповноправнення жінки починається ще з дитини.

У нинішніх часах уже й дитині признається право, в міру її умового розвою, рішати самій про ріжні політичні питання. Вже в найнижчих школах в Америці дитині признається право рішати про пре-ріжні питання заряду, які давніше належали до вчителів, заряду або родичів.

Як останки з тих часів лишилася звичка винувати за поступки дитини її родичів; ця звичка інколи йде так далеко, що винується одного члена родини за діла іншого, одного товариша за другого, і таке інше. Нічого й казати, що з цього часто виходить таке, що швець завинить, а коваля повісять.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАБЛИЖАЄМОСЯ ДО КОНВЕНЦІЇ С. У. А.

Думаю, що це важна громадська справа, коли має зїхатись українське жіноцтво й радити, які знайти способи, щоби втягнути загал нашого жіноцтва до громадської праці й освідомлювання жінки як такої.

Ось тому наші жінки пишуть до „Свободи" і про третю конвенцію Союзу Українок Америки. Ось тому і я підношу, що наші конвенційні комітети в Філядельфії й у Ню Йорку — завзято працюють, щоб ця конвенція випала якнайкраще. Відділи нас повідомляють, що й у них ідуть наради, та що й у них укладають пляни, які будуть передані делеґатками конвенції. Відділи теж стараються і про фонди, щоби було чим покрити кошти висилки делеґаток. Зачуваємо, що й такі відділи, що не вступили до С. У. А., а хочуть вступити, теж думають висилати своїх представниць, з чого очевидно С. У. А. буде тільки радіти, так, як радіє з тих нових відділів, що тепер повстали в таких місцевостях, як Акрон, О., Дітройт, Міш., Філядельфія, Па., Рачестер, Н. Й., Трентон, Н. Дж. Думаю, що вже тасама обставина, що тепер повстали ці відділи, вказує найкраще на те, що С. У. А. робив свою роботу. Нам прикро, що не можна було більше зробити, але треба мати на увазі, що кожна з тих, що працюють в С. У. А., є заняті своїми працями, себто працею на життя, а крім того звикли виконувати працю тихо і без гомону. С. У. А. має стільки праці, що ми мусимо подбати, щоб мати відповідні матеріяльні засоби на ведення цеї праці та щоб ми могли платити бодай хоч трохи одній зурядниць, щоб вона могла присвятити більше часу орґанізаційним справам. Мусимо подумати над приміщенням С. У. А., бож кожна господиня добре знає, що без відповідної хати годі вести велику господарку. Та мала канцелярія, яку маємо, є невистарчальною.

Можу ствердити, відбувши поїздку по відділах, що наше жіноцтво працює щиро на народнім полі й віддає багато гроша на народні потреби. Тепер, треба подумати, щоб ми створили щось тривке, щоб могло втримати дім для С. У. А., в якім можнаб сконцентрувати і жіночі пресові видавництва, і який можна ужити до поширення народнього мистецтва. Про те треба буде поговорити на конвенції, як теж і про нашу школу в Америці, про наших дітей, про те, щоб наші діти могли занимати місця в наших інституціях, та щоб до цього були підготовані. На конвенції теж вирішимо, чи С. У. А. має брати участь у світовій виставі в Ню Йорку в 1939 р. Обдумаємо теж плян висилки нашої делеґатки на Міжнародні Жіночі Конгреси і звязаного з тим нашого членства в таких орґанізаціях. Реферати будуть короткі, нами самими виготовлені й пристосовані до наших потреб. Якщо будемо всі ті справи розбирати холодно й розважно, вистане нам два дні нарад. Тоді переведемо розумні ухвали і скріпимо С. У. А., а разом з ним і нашу народню справу.

Анастасія Ваґнер.

ВІДОЗВА
ДО ГРОМАДЯН РОГАТИНЩИНИ.

Українські інституції міста Рогатина, такі, як читальня Просвіти, Зоря, Союз Українських Купців, Сільський Господар, тов. ім. Петра Могили, розіслали до виходців з міста Рогатина відозву, яку передаємо ту в цілости:

Дорогий Земляче!

Хоч тисячі кільометрів ділять Тебе від Рідної Землі, Ти все думками линеш у свої рідні сторони, до своїх найближчих, до свого рідного Рогатина. З великою насолодою згадуєш Ти свої дитячі й молодечі літа, перебуті в рідному місті й мимоволі насуваються Тобі питання; як виглядає Рогатин тепер, що діється в нім, як живуть Твої брати в нових умовинах, що їх зродило життя по світовій заверусі.

На ці питання даємо Тобі, Дорогий Земляче, коротку відповідь, щоб Ти міг відтворити собі в своїй уяві образ сучасного Рогатина. Рогатин назверх не подібний до передвоєнного та й його мешканці, в тім випадку українці, духом не ті, що були перед війною. Українці міста Рогатина, як і всі українці в Східній Галичині, по невдачнім національнім зриві беруться до відбудови зруйнованих війною своїх культурних станиць та творять нові. З повним розмахом починає свою діяльність найстарше в Рогатині товариство „Читальня Просвіти". Це товариство основує бібліотеку, що начислює тепер коло 600 томів, організує хор, драматичний гурток, а в 1924. році ще й трубну орхестру з 22 інструментів. З часом життя виказує потребу оснування станових (професійних) організацій і так повстають: „Зоря" — товариство українських ремісників, Т-во „Укр. Купців і Промисловців", Кружок „Сільського Господаря". Українська молодь обох полів гуртується при Т-ві „Сокіл". Не лишається позаду й українське жіноцтво Рогатина, яке організується в Кружку „Союзу Українок".

Здавалося, що ціле національне життя Рогатина піде вже правильним ходом, що вся енергія проводу товариства буде звернена на їхній розвиток. Та вже в перших роках існування всі товариства відчули недостачу власної домівки, а найбільше відчули це в останніх роках, в часах господарської скрути. Треба знати, що всі товариства, від найстаршого (читальня Просвіти) до наймолодшого (Кружок Сільського Гсподаря) комірують, і то по більщій часті в жидівських домах.

Саме тепер, коли майже в усіх селах Рогатинщини пишаються величаві Українські Народні Доми, українці міста Рогатина оббивають чужі пороги. Правда, українське громадянство Рогатина вбоге, до того обтяжене удержанням своїх приватних шкіл у Рогатині. Це одначе не може бути перешкодою для такої важної справи, як будова Народнього Дому. Для міста ця справа дійсно великої ваги, бо місто — як знаємо — грає домінуючу ролю в житті нації.

Першим товариством, що потрактувало цю справу поважно, була читальня Просвіти. Ще в 1928. році почала читальня складати лишній гріш на ту ціль, а 1934. року закупила недалеко ринку обширну будівельну площу коштом 430 долярів.

Тепер читальня Просвіти є в посіданні площі під будову та придбала вже на саму будову коло 50 долярів. Треба зазначити, що дім, який задумує будувати читальня, має дати приміщення всім місцевим українським товариствам, в тім і споживчій кооперативі, що її тепер організується. В цім будинку має бути й велика театральна саля.

Кошти будови Народнього Дому обчислені на десятки тисяч злотих (тисячі долярів). Такої великої суми не всилі зложити само громадянство Рогатина. Тому звертаємось до Тебе, Дорогий Земляче, з гарячим проханням: **зложи і Ти** свою лепту на будову національної святині в Твоїм ріднім Рогатині. Зорганізуй негайно в своїй місцевості „Комітет будови Народнього Дому Читальні Просвіти в Рогатині", та старайся поширити збіркову акцію й поміж Земляків не-рогатинців. Імя Твоє й імена всіх Земляків, що поспішають з грошевою підмогою в початому нами ділі, будуть вписані в „Золоту Книгу" нашого товариства на вічну память для грядучих поколінь!

Віримо, що наш зазив не прогомонить безслідно, а знайде в серцях Братів і Сестер на далекій чужині щирий відрух в імя добра та слави Рідного Народу.

Гроші прохаємо слати на адресу: Михайло Пиріг, учитель Р. Ш. в Рогатині.

На це письмо громадяни з Рогатина й околиці, що перебувають у Ню Йорку, скликали дня 11 квітня ц. р. збори і вибрали комітет, до якого ввійшли: Микола Лялька, голова; Михайло Дзярський, секретар; Антін Кавка, касієр; Теодор Соколовський, контрольор. На згаданих зборах переведено також збірку. Зложили: по $5: М. Лялька, М. Дзярський, А. Кавка, Т. Соколовський, С. Лялька, М. Близнак, Василь Воробець; Доська Гараеимович $2. По ближчі інформації можна звертатися на адресу голови М. Лялькн, 1556 Atlocutic ave., Brooklyn, N. Y. На цю адресу можна також слати дальші жертви.

Комітет.

До аптики ввійшов божевільний, підійшов до аптикаря та питається тихцем:

— Перепрошую, чи міг би я подзвонити?

— Прошу, — відповідає аптикар, вказуючи на телефон.

Варят виймає з кишені дзвінок, дзвонить, потім каже „дякую" та відходить.

Добра нагода.

Чоловік: І що тобі лікар приписав?

Жінка: Сказав, що на мої нерви найліпшим ліком буде гірське повітря та багато руху.

Чоловік: А диви, як це добре складається! То піди на стрих і пороби там весняні порядки . . .

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до загального відома всім своїм членам, що місячні збори котрі припадали на 9-го травня, з причини заняття галі парохією, відбудуться в суботу, 8-го травня, в годині 4.30 пополудні, при Кліперт і Едвард ул. Тому що маємо важні справи, як концерт в честь О. Коциція, розпочаття будови дому, посвячення прапорів і інші, просимо, щоб кожний член прийшов на означений час. Ті члени, котрі мають позичку в Союзі, дістануть повідомлення плачення проценту. Хто ще не замовив пропамятної книги Союзу, може ще цього місяця замовити на зборах. Не забувайте а старайтеся о нових членів. З Воскресенням хай воскресне і в нас активніть до організації. — Іван Форись, предс.; Ілля Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 9-го травня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Райс і Оклей ул. Просимо членів прийти на збори і вирівняти свої залеглости. З довгуючими членам поступимо згідно з ухвалою. — Петро Сачавський, пр.; Мих. Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, 4950 Савт Павліна вул. Просимо всіх членів і урядників прийти на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — Андрій Фоца, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Повідомляємо членів Бр. Сош. св. Духа, від. 237, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, точно в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі. На деннім порядку будуть дуже важні справи до полагодження. Буде обговорена справа балю, котрий має відбутися 29. травня. Уряд просить членів прийти на ті збори конечно і на означений час. — Т. Сорока, предс.; Гр. Забитко, кас.; Гр. Стеців, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8-го травня, в годині 7-мій ввечір, в гали церковній, 394 Блекстон ул. Обовязком кожного члена є прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Йосиф Галонцька, предс.; Станислав Щенгор, кас.; Стефан Бардачевський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Ів. Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, зараз по Сл. Божій, в У. Н. Домі на другім поверсі. Просимо всіх членів прийти і вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі поступимо згідне зо статутом. — Микола Задерецький, предс.; Стефан Морозович, секр.-кас.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні місачні збори, котрі мали відбутися 11-го травня, не відбудуться з причини неприявности фін. секретаря, як делеґата, котрий відїде на конвенцію, а такісамі збори відбудуться у вівторок 78. травня, в годині 7:30 вечір, в гали при Джанстон Еве. Просимо всіх членів прийти точно в означений час, бо є дуже важні справи до полагодження, а крім того почуєте звіт нашого делеґата з конвенції. — В. Кушвір, рек. секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, в гали парохіяльній зараз по Сл. Божій. Просимо довгуючих членів прийти і вирівняти свої довги. Також просимо тих членів, котрі хочуть замовити собі ювилейну книгу, щоб прийшли на ці збори і зложили 1 дол., бо реченець вже минає і опісля книжки за таку ціну не дістанете. Тож спішится. — Уряд.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Мир", від. 324, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 8. травня, в домі Укр. Громади на 23-тій і Бравн ул., в годині 7:30 ввечір. Котрі члени хочуть ювилейну книгу, хай замовлять на цих зборах, бо опісля може бути запізно. Є ще члени, котрі її не мають, а пізніще будуть жалувати. — Гр. Гонта, предс.; Н. Бурак, кас.; М. Туркот, секр.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (14)

Тарзан сам добре не знав, чому він перестеріг майора, щоб той не говорив голосно про те, де знаходяться документи. Здається, він зробив це інстинктовно. Інстинкт звичайно є далеко краще розвинений в істот, що живуть первісним життям, ніж у тих, що живуть цивілізовано. Він також відрухово поглянув у бік Рагляна і чомусь спинив на ньому свій погляд.

Але Раглян був занадто досвідченим конспіратором, щоб під тим поглядом збентежитись. Він ліниво поглянув у бік Тарзана, а потім спокійно, навіть трохи недбало, почав вдивлятись у хвилі океану. Його поведення нічим не відріжнювало його від поведення інших пасажирів. Тому теж він не викликав ніякого підозріння ні в майора ні в Тарзана.

Проте в серці Рагляна, не звертаючи уваги на його камінно-спокійне обличчя, шаліла скажена буря. Він у серці пінився зі злости, що йому не вдалося видістати документів і що ці документи взагалі не є на кораблі. Під впливом цеї люти його гадки почали знов повертатись до Юлі. Своїми солодкими словами він надіявся таки видістати з неї секрет.

Впродовж наступних днів Раглян придумував ріжні штучки, щоби підслухати розмови майора, або Тарзана. Одначе Тарзан усе відчував інстинктом, що в поближжі є хтось, що зацікавлений у секретах. Тому кожний раз він втихомирював майора й накликав його до уваги. Штучки Рагляна проти інстинкту показались непридатними. Тому теж з цілої душі він ненавидів Тарзана.